

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки та планування бізнесу

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
_____ М.Д. Балджи
“ ____ ” _____ 2016 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «Економіка підприємства (за видами економічної діяльності)»
за програмою «Економіка, планування та управління бізнесом»
на тему:
«Економічне обґрунтування розширення сфери діяльності багатопрофільного підприємства (на прикладі ТОВ «Консалтинг з довірою»)»

Виконавець
студентка ЦЗФН
Золкіна Ірина Володимирівна

Науковий керівник
к.е.н., доцент
Сілічева Наталія Євгенівна

ОДЕСА – 2017

АНОТАЦІЯ

дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня магістра
Золкіна Ірина Володимирівна
«Економічне обґрунтування розширення сфери діяльності
багатопрофільного підприємства (на прикладі ТОВ «Консалтинг з довірою»)
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2017 рік

Дипломна робота складається з трьох розділів.

У роботі розглядаються методи обґрунтування об'єкта економічної доцільності розширення сфери діяльності. Проведено аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства. Проаналізовано конкурентне середовище на ринку роздрібною торгівлі шкільним одягом. Визначено необхідність розширення сфер діяльності підприємства. Запропоновано проект організації департаменту з оренди шкільної форми. Розраховано інвестиційні та операційні витрати. Проведено оцінку економічної ефективності проекту. Проаналізовано можливі ризики та запропоновано заходи щодо їхньої мінімізації.

Ключові слова:

Диверсифікація, роздрібна торгівля, шкільна форма, проект, ринок одягу, оренда, ефективність.

ANNOTATION

Graduate work for obtaining a master's degree education
Irina Volodumirivna Zolkina
"The economic justification for expanding the scope of multi-enterprise (on
the example of" Consulting with confidence ". ltd)
Odessa National Economic University
Odessa, 2017

Graduate work consists of three chapters.

In work methods study the economic feasibility object of expansion of activities. The analysis of financial and business enterprises. The analysis of competitive market retailers school clothes. The necessity of expansion of the enterprise. A project of the Department of rental uniforms. Calculated investment and operational costs Estimation of economic efficiency of the project. The possible risks and propose measures for their minimization.

Keywords:

Diversification, retail, school uniform, design, market clothing, rent, effectiveness.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗШИРЕННЯ СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1 Сутність та напрями стратегічного розвитку підприємства	7
1.2 Диверсифікація як засіб розширення сфери діяльності підприємства.	18
1.3. Особливості підприємницької діяльності у сфері роздрібної торгівлі.	25
РОЗДІЛ 2. ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ НОВОГО НАПРЯМКУ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «КОНСАЛТИНГ З ДОВІРОЮ»	
2.1. Загальна характеристика та аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Консалтинг з довірою»	32
2.2 Аналіз та особливості ринку одягу та шкільної форми.....	43
2.3. Економічна доцільність реалізації проекту в сфері послуг з оренди шкільної форми	52
РОЗДІЛ 3. РОЗРАХУНКИ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА РИЗИКІВ ПРОЕКТУ	
3.1. Обґрунтування схеми ведення бізнесу з оренди шкільної форми.....	62
3.2. Показники економічної ефективності бізнесу з оренди шкільної форми.....	70
3.3 Оцінка ризиків проекту та засоби їх запобігання.....	78
ВИСНОВКИ	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	91
ДОДАТКИ	98

ВСТУП

Актуальність теми обумовлюється тим, що економічний і соціальний розвиток тієї чи іншої країни, а також рівень та якість життя громадян, перш за все залежить від рівня розвитку економіки в цілому, а саме від рівня розвитку підприємницької діяльності. Досвід розвинутих країн переконливо доводить, що сьогодні підприємництво – це найпрогресивніша система ведення господарства незалежно від соціально-економічного устрою суспільства.

В останні роки диверсифікація діяльності як форма організації продуктивних сил привертає увагу науковців і практичних працівників у зв'язку з демонополізацією української економіки, розширенням конкуренції.

Це стратегія, яку вибирають підприємства, що прагнуть вижити на ринку, підвищити ефективність та знизити ризик за рахунок освоєння нових напрямків діяльності.

Важливість розширення сфер діяльності викликана тим, що існують підприємства, які мають у своєму розпорядженні великі обсяги капіталів, що одержуються в основних сферах бізнесу, а оскільки можливості подальшої експансії в них дуже обмежені, диверсифікація представляється найбільш придатним шляхом для інвестиції капіталів і зменшення ступеня ризику.

Диверсифікація виробництва може проводитися з метою виходу в майбутньому на освоєння принципово нового продукту. Ф. Котлер відзначав: «Широта товарного асортименту частково визначається цілями, які фірма ставить перед собою» [20, с. 44].

У вітчизняній науці існує значна кількість наукових доробок, які спрямовані на аналіз та розробку методів обґрунтування доцільності освоєння нових видів діяльності. Сучасні науково-методичні підходи до розуміння змісту диверсифікації відображені у працях відомих українських вчених: Афанасьєв М.В, Балджи М.Д., Бланк І. О., Карпов В. А., Ковальов А.І., Кучеренко В.Р., Павлова В. А., Стадницький Ю.І., Яскевич І.Л.

Але в той же час залишаються не повністю дослідженими питання практичного впровадження диверсифікації особливо на багатoproфільних підприємствах; визначення напрямків розширення сфер діяльності, обґрунтування планів проведення диверсифікації.

Мета роботи - теоретичні, методичні та прикладні аспекти обґрунтування та підготовка до розширення сфери діяльності багатoproфільного підприємства.

Завданнями дипломної роботи є:

- розглянути теоретичні питання щодо розширення сфери діяльності підприємства;
- проаналізувати особливості підприємницької діяльності у сфері роздрібно́ї торгівлі;
- провести аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства;
- проаналізувати особливості ринку одягу та шкільної форми;
- розглянути економічну доцільність реалізації проекту в сфері послуг з оренди шкільної форми;
- обґрунтувати схему ведення бізнесу з оренди шкільної форми;
- здійснити розрахунки економічної ефективності проекту з оренди шкільної форми;
- проаналізувати проектні ризики та шляхи їхньої мінімізації.

Предмет дослідження – диверсифікація як засіб розширення сфери діяльності підприємства - оренди шкільної форми.

Об'єкт дослідження – процес обґрунтування доцільності освоєння нового виду діяльності на прикладі ТОВ «Консалтинг з довірою».

Методи дослідження. Як методи дослідження були використані загальні методи наукового дослідження, методи синтезу та угруповань графічні методи – для наочного відображення показників, а також SWOT-аналіз. Використано статистичні методи для аналізу ринку шкільної форми та кількісні і якісні методи оцінки проектних ризиків. Розрахунки за проектом

відкриття підрозділу з оренди шкільного одягу провадились з використанням програмних продуктів «Project Expert» та «Exel».

Інформаційна база дослідження. У якості інформаційної бази дослідження застосовувались дані фінансових звітів ТОВ «Консалтинг з довірою», дані управлінського обліку підприємства, матеріали кон'юнктурних досліджень аналітичних компаній, офіційні статистичні матеріали, законодавчі та нормативні документи, наукова література, періодичні видання та Інтернет - джерела.

За результатами проведеного дослідження була опублікована стаття «Проблеми функціонування ринку одягу в Україні» в збірнику ФЕУП №25.

ВИСНОВКИ

Розглянувши теоретичні питання економічного обґрунтування доцільності розширення напрямків діяльності підприємства та застосування цих методів на прикладі ТОВ «КД», в роботі було зроблено наступні висновки:

1. ТОВ «Консалтинг з довірою» (далі ТОВ «КД») засновано – 21.07.2007 року. Кількість працюючих на сьогоднішній день - близько 130 осіб. Підприємство є багатопрофільним. На початку діяльності займалося виключно консалтинговою діяльністю, а зараз основними його видами є: управлінський консалтинг; виробництво, ремонт та реалізація олійних пресів різних марок; ремонт та відновлення спецодягу; оптово - роздрібна торгівля одягом та шкільною формою.
2. Обсяги реалізації продукції в періоді, що аналізується, зменшились на 22,5%, але враховуючи те, що за даній період індекс інфляції в Україні склав 1,483, даний результат можна вважати ще більш негативним. Ситуація ускладнюється тим, що зменшення обсягу продажу супроводжується ростом витрат підприємства. Так прямі витрати (собівартість реалізованої продукції) збільшилась на 0,8%, а сумарні витрати на 10,3%.
3. Зважаючи на випереджаюче зменшення чистих доходів у порівнянні з прямими витратами, підприємству не вдалося утримати обсяг чистого прибутку на рівні базового року. Якщо в 2013 році чистий прибуток складав 4152 тис. грн., то в наступні роки він був від'ємним – 733 та 1311 тис. грн. відповідно.
4. В цілому, сума активів підприємства не суттєво зменшилась на 3,7% від значення на початок 2013 року. З даних балансу видно, що підприємство за період, що аналізується, перейшло до більш консервативної збутової політики. Про це свідчить співвідношення товарних запасів та дебіторської заборгованості. Перша група значно зросла (на 57,6%), а

друга зменшилась (на 68,5%). У результаті підприємство в останні 2 роки відпрацювало збитково.

5. Ще одним важливим негативним моментом в діяльності підприємства є зменшення за період 2013-2015 рр., оборотного капіталу. За період, що аналізується він зменшився на 3237 тис. грн. і на кінець 2015 склав від'ємну величину -1564 тис. грн. В результаті підприємство вимушено було фінансувати свій обіг за рахунок позикових коштів.
6. В результаті аналізу виявлено, що з метою утримання власних позицій на ринку, ТОВ «КД» необхідно реалізовувати наявні можливості. Насамперед це стосується впровадження нового виду діяльності з оренди шкільної форми. При цьому будуть більш ефективно використовуватися можливості департаментів відновлення спецодягу та оптово-роздрібною торгівлі шкільною формою.
7. Аналіз діяльності підприємства дав можливість визначитися з можливостями підвищити ліквідність підприємства та його платоспроможність. Це освоєння нового виду діяльності з оренди шкільної форми. Зміни, які запропоновані, позитивно позначаються на всіх результатах діяльності ТОВ «КД».
8. Обґрунтування схеми бізнесу з обігу шкільної форми засвідчив, що реалізація даного напрямку підприємницької діяльності: надасть можливість залучити до обігу додатково 370 тис. грн. з числа залишків на складах. В цілому вони призведуть до значного покращення фінансових показників діяльності ТОВ «КД». Так к завершенню 4-го року реалізації проекту, компанія отримую додатково 7416 тис. грн. обігового капіталу, що значно позначиться на рості показників ліквідності, активності та фінансової незалежності. Необхідно також звернути увагу на високі значення показників рентабельності по валовому, операційному і чистому прибутку. Вони знаходяться на рівні 62 – 86%, що є високим показником для інвестиційних проектів.

9. Дисконтований період окупності склав 12 місяців, а індекс прибутковості 3,42, що свідчить про доцільність реалізації проекту та його високу ефективність.
10. Проведений аналіз в середовищі Project Expert свідчить, що проект освоєння нової діяльності з оренди шкільної форми має значний запас зони безпеки. Так при середньому плановому продажі 2040 комплектів шкільної форми у розрахунку на рік, точка беззбитковості складає 1203 комплекти. Тобто зона безпеки дорівнює 837 комплектів, а коефіцієнт безпеки досягає майже 70%. Ця величина є значною запорукою для попередження можливих ризиків тому що в практиці проектного аналізу вважається нормативним рівнем коефіцієнта безпеки на рівні більше 30%. Також про допустимий рівень ризику проекту свідчить високий показник внутрішньої ставки доходності, яка складає 373,6%. У порівнянні з дисконтною ставкою на рівні 28%, видно, що проект має суттєву міцність у своїй експлуатації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаров О.В. Проблеми розвитку та інвестування малого та середнього підприємництва / О.В. Азаров // Зб.наук.праць ДНУ Економіка: проблеми теорії та практики. Вип.190. – Т.1. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2011. – 209с.
2. Азарян О. М. Роздрібна торгівля: розвиток та інновації: монографія / О. М. Азарян, Б. Халлір, Е. М. Локтев, Л. Г. Саркісян, О. Ю. Біленький ; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. — Донецьк: ДонНУЕТ, 2012. — 387 с
3. Аналіз і розробка інвестиційних проектів: Навчальний посібник / [Цигилик І.І., Кропельницька С.О., Білий М.М., Мозіль О.І.]. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 160с.
4. Аналіз ринку верхнього одягу [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.marketing.vc/>
5. Афанасьєв М.В. Проектний аналіз: конспект лекцій / М.В. Афанасьєв, І.Я. Іпполітова ; Харк. нац. екон. ун-т. — Х., 2008. — 260 с.
6. Балджи М.Д. Економічний ризик та методи його вимірювання: навч. посіб. – Харків: Промарт, 2015. – 300 с.
7. Бланк І. О. Фінансова стратегія підприємства: монографія / І. О. Бланк, Г. В. Ситник, О. В. Корольова-Казанська, І. Г. Ганечко; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - К., 2009. - 147 с.
8. Близнюк С. В. Стратегічний маркетинг торговельної фірми: Метод. і орг. аспекти упр. / Укр. акад. зовніш. торгівлі. — К.: [Логос], 2008. — 145с.
9. Боровська Т.М. Моделювання задач управління інвестиціями: навч. посіб. / Т.М. Боровська, В.А. Северілов, С.П. Бадьора, І.С. Колесник ; Вінниц. нац. техн. ун-т. — Вінниця, 2009. — 179 с.
10. Бугрим В.В. Основи реклами і зв'язків із громадськістю: підручник / В.В.Бугрим // К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. – 431 с.

- 11.Васильєв Г.А. Поведение потребителей / Г.А. Васильєв. – М.: Инфра-М, 2015. – 423 с.
- 12.Верещагіна Г. В. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: конспект лекцій / Г. В. Верещагіна; Харк. нац. екон. ун-т. - Х., 2009. - 116 с.
- 13.Воротіна Л. І. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання: Навч. посіб. / Л. І. Воротіна, В. Є. Воротін, Л. А. Мартинюк, Т. В. Черняк; ред.: Л. І. Воротіна. - К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2011.
- 14.Голубятніков В. Т. Моделювання бізнес-планів інвестиційних проектів: навч. посіб. / В. Т. Голубятніков, Р. М. Мазур, Н. В. Голубятнікова, В. В. Захарчук ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. — 2-ге вид., переробл. — Л., 2010. — 264 с.
15. Горбаченко С.А. Аналіз підприємницьких проектів: навчальний посібник / Горбаченко С.А., Карпов В.А.- О: ОНЕУ ротапінт, 2013.- 241с.
- 16.Грабар І.Г. Система технологій і основи бізнес-планування: Навч. посіб. для студ. вищ. техн. навч. закл. / І.Г. Грабар, В.Є. Титаренко; Житомир. інж.-технол. ін-т. — Житомир, 2012. — 128 с.
- 17.Гросул В. А. Конкурентоспроможність торговельного підприємства: сутність та критерії оцінки [Електроний ресурс]. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2010_3_1/54.pdf
- 18.Данілова Е. І. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи / Е. І. Данілова // Наук. пр. Нац. ун-ту харч. технологій . - 2009. - № 30. - С. 56-59.
- 19.Доброва Н.В. Проблеми підвищення конкурентоспроможності підприємства // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: матер. четвертої міжнарод. конф. 2015 р. - Одеса: Атлант, 2015. - С.29-30.

- 20.Доброва Н.В. Соціальне підприємництво // Економічні інновації: зб. наук. праць. – Вип. 59. – 2015. – С. 112-117.
- 21.Зламанюк Т. В. Особливості управління конкурентоспроможністю торговельного підприємства [Електроний ресурс]. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/evd/2011_2/25.pdf
- 22.Карпов В. А. Путеводитель начинающего предпринимателя : учебное пособие / В. А. Карпов, А. И. Ковалев, С. А. Синятинский [та ін.]. – Одесса : Атлант, 2012. – 99 с.
23. Кирилова Л.І. Принципи оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів / Л.І. Кирилова // Економіка пром-сті . — 2015. — N 3. — С. 122-126.
- 24.Комкова Е.С. Определение портрета покупателя и портрета посетителя магазина для повышения объёма продаж торговой сети / Е.С. Комкова // Маркетинг и маркетинговые исследования. – 2014. – №1. – С. 78-85.
- 25.Косянчук Т.Ф. Управління конкурентоспроможністю підприємств на основі стратегічного менеджменту/ Т.Ф.Косянчук, І.В.Сокирник, С.А.Редванська// Вісник Технологічного університету Поділля. Економічні науки.- 2002.- №2,Ч.1.- С. 175-177.
26. Криковцева Н. Вплив споживчих переваг на організацію збутової функції торговельного підприємства / Н. Криковцева // Торгівля і ринок України: Темат. зб. наук. пр. з пробл. торгівлі і громад. харчування. — 1999. — Вип. 9, Т. 2. — С. 263-267
27. Кузьмін О. Є. Рекламна стратегія підприємства / О.Є. Кузьмін, С.Б. Романишин, Н.І. Горбаль. — Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2008. — 167 с.
28. Кучеренко В. Р. Управління проектами в підприємницьких структурах: навчальний посібник / Кучеренко В.Р., Маркітан О.С., Горбаченко С.А., Левинський С.В..- О: Астропринт, 2013.- 268с.
29. Лошенюк І. Р. Маркетингове управління конкурентоспроможністю торговельного підприємства / І. Р. Лошенюк // Економічні науки. —

- Луцьк, 2014. — Вип. 4 (14) : Серія : Економіка та менеджмент. — С. 194-203.
30. Мазаракі А.А. Економіка торговельного підприємства / А.А. Мазаракі, Л.О. Лігоненко, Н.М. Ушакова. — К. : Вид-во КНТЕУ, 2011. — 800 с.
31. Маркетинговая товарная политика: Учеб.-метод. разработка / Межрегион. акад. упр. персоналом; [Сост. О. Г. Звездкина; Отв. ред. А. В. Орехов]. — К., 2013. — 83 с.
32. Махмудов Х. З. Економіко-організаційний механізм формування попиту і стимулювання збуту (ФОПСТИЗ): Моногр. / Х. З. Махмудов; Полтав. держ. аграр. акад. - Полтава, 2004. - 268 с.
33. Микитюк П.П. Аналіз впливу інвестицій та інновацій на ефективність господарської діяльності підприємства: Моногр. / П.П. Микитюк ; Терноп. нац. екон. ун-т. — Т.: Екон. думка, 2007. — 295 с.
34. Михайлова Е. А. Дифференцированный маркетинг в ритейловом бизнесе / Е.Михайлова. — М.: Центр маркетинговых исслед. и менеджмента, 2013. — 160 с.
35. Моляка О.І. Інвестиційні проекти : Учб. посіб. / Міжгалуз. ін-т упр.; [Наук. ред. Погорельцев В.Н.] — К.: [ТОВ «Дот ЛТД»], 2002. — 50 с.
36. Морозов П. С. Методы проектирования торговой сети предприятия / П. С. Морозов // Современные аспекты экономики. — 2014. — Вып. 13 (106). — С. 42–49
37. Мурована Л. В. Маркетингові підходи до формування асортименту товарів легкої промисловості / Л. В. Мурована // Вісник КНУТД. — 2010. — Т. 5. — № 5. — С. 108–112.
38. Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження Правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами» від 19 квітня 2007 р. № 104 [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1257-07>

39. Орленко О. В. Фінансово-економічна складова відродження сировинної бази текстильної галузі / International Scientific Analytical Project [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gisap.eu/ru/node/1136>.
40. Офіційний веб – сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
41. Павлова В. А. Конкурентоспроможність підприємства: управління, оцінка, стратегія: монографія / В. А. Павлова, О. В. Кузьменко, В. М. Орлова, Г. А. Рижкова; Дніпропетр. ун-т економіки та права ім. А. Нобеля. - Д., 2011. - 350 с.
42. Павлова В.А. Дослідження торговельного асортименту спеціалізованого магазину як основа його оптимального формування // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2012. – №1 (5). Том 1. – С. 293-299.
43. Пасєка С. Р. Управління персоналом та інноваційна стратегія підприємства / С. Р. Пасєка // Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. Екон. науки . - 2009. - Вип. 153. - С. 109-116.
44. Податковий кодекс України від 6 липня 2012 року N 5180-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
45. Покатаєва О. В. Економічна конкуренція у торгівлі: стан і перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuuv.gov.ua/e-journals/Vsunud/2009-6E/09povsip.htm>
46. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів» від 15 червня 2006 р. N 833. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/833-2006-%D0%BF>
47. Проблеми кон'юнктурних досліджень ринків товарів та послуг в Україні/ [В.Р.Кучеренко, А.В.Андрейченко, Л.М. Гейко та ін.; під науковим керівництвом і редакцією д.е.н., професора В.Р.Кучеренка]. – Одеса: Атлант, 2010. – 164с.

48. Савченко В.Ф. Аналіз альтернативних проектів та оптимальне розміщення інвестицій / В.Ф. Савченко, О.О. Ромашкін // Актуал. пробл. економіки . — 2009. — № 4. — С. 179-187.
49. Самура Ю. О. Малий бізнес та його вплив на зайнятість населення і економіку регіону / Ю. О. Самура // Соц.-екон. дослідж. в перехід. період . - 2009. - Вип. 2. - С. 338-350.
50. Сердюк Т.В. Бізнес-план інвестиційного проекту: Навч. посіб. для студ. екон. спец. / Т.В. Сердюк; Вінниц. держ. техн. ун-т. — Вінниця, 2012. — 134 с.
51. Сердюк В. Аналіз витрат на освоєння виробництва нової продукції / В. Сердюк, Ш. Акаєв // Торгівля і ринок України: Темат. зб. наук. пр. з пробл. торгівлі і громад. харчування. — 2009. — Вип. 9, Т. 1. — С. 96-101.
52. Стадницький Ю.І. Чинники розміщення господарської діяльності: монографія / Ю.І. Стадницький, Л.М. Коваль. — Хмельниц.: ХНУ, 2010. — 103 с.
53. Тарасюк Г.М. Бізнес-план: розробка, обґрунтування та аналіз: Навч. посіб. для студ. ВНЗ / Г.М. Тарасюк; Житомир. держ. технол. ун-т. — Житомир, 2006. — 419 с.
54. Ульянченко О.В. Управління проектами. Бізнес-план проекту: лекція / О.В. Ульянченко, М.Ф. Соловйов, П.Ф. Цигікал, А.В. Токар, А.В. Кучер, Л.Ю. Василено; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В.Докучаєва. — Х., 2009. — 58 с.
55. Федорчук А.І. Маркетингові дослідження : навч. посіб. / Федорчук А.І.; УКООПСПЛКА, Львів. комерц. акад. — Львів: Вид-во Львів. комерц. акад., 2008. — 367 с.
56. Хвевик Ю.М. Сутність конкуренції та фактори впливу на стан ринкового конкурентного середовища / Хвевик Ю.М. // Інвестиції: практика та досвід. - 2009.-№4.- с. 53-57

57. Череп А. В. Управління витратами суб'єктів господарювання / А.В. Череп. — Х.: ВД Інжек, 2006.- 135с.
58. Шевченко В. В. Удосконалення інвестиційної діяльності підприємств / В. В. Шевченко, А. І. Ковальов // Науковий вісник. — № 21 (200). — 2013. — С. 92–99.
59. Шевченко В. В. Прединвестиционный анализ и его применение в преобразовании предприятий / В. В. Шевченко, А. И. Ковалев // Юбилейна конференция: "Финансите и стопанската отчетност — състояние, тенденции, перспективи", Свищов: Академично издателство «Ценов», Р България, 2013. — С. 67–73.
60. Шимко О. В. Розвиток конкуренції у сфері торгівлі як необхідна умова ефективного функціонування споживчого ринку [Електроний ресурс]. — Режим доступу: www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/En_oif/2012_9_3/64.pdf
61. Шинкаренко О.М. Оцінка ризиків інвестиційних проектів / О.М. Шинкаренко // Пробл. науки . — 2008. — N 9. — С. 7-12.
62. Шубалий О.М. Методика порівняльної оцінки конкурентних переваг підприємств галузі ринку / Шубалий О.М. // Актуальні проблеми економіки - 2008.-№1.с. 70-77
63. Яскевич І.Л. Аналіз системи вибору методів оцінки економічної ефективності проектів / І.Л. Яскевич // НТІ . — 2014. — N 2. — С. 22-24.